POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 1

POSEL
zpod Žalého

Číslo 6 Ročník XXVIII/2018 Cena 10 Kč

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO, PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

podatelna@obecbenecko.cz
www.obecbenecko.cz

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 2

Obsah

Slovo starosty 3

Zápis z ustavujícího zasedání OZ 5

Společenská kronika 10

Výlet na Zlaté návrší 11

Poznávací výlet benecké školy 12

Běh zámeckým parkem 14

Plavecký výcvik 15

Štědrý večer 16

Vánoční přání Zuzky S. 17

Tříkrálové povídání 18

Tři bratři Machové 20

Historie poutí, smysl, účel a vyhlídky 21

Deklarace lidských práv 25

Dr. Fr. Lad. Rieger 27

Jilemnicko – kolébka lyžařství 30

Utajená krása kamenů 39

Obrázek na titulní straně: PF 2019 s očekáváním sněhové nadílky, foto Z. Strnádková

POSEL ZPOD ŽALÉHO
Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
Uzávěrka dne 27. 10. 2018. Náklad 300 ks.
Výroba: *Gentiana* Jilemnice

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 3

Vážení čtenáři Posla,
po krátké přestávce v minulém vydání vám přináším v již tradiční rubrice našeho zpravodaje opět několik informací z dění v naší obci.

Nejprve se krátce vrátím k nedávným volbám do obecního zastupitelstva. Vždy se říká, že volby jsou takovým vysvědčením pro politiky, samozřejmě pro ty, kteří znovu kandidují do dalšího funkčního období. V naší obci se z patnácti zastupitelů v minulém období znovu rozhodlo kandidovat 10 osob. A všichni dostali opět vaši podporu a zasedli znovu v zastupitelstvu obce. Znamená to tedy, že od voličů dostali to nejlepší vysvědčení za svoji dosavadní práci. Ale jsem rád, že jsou v zastupitelstvu i nové tváře, že dochází částečně i ke generační výměně a že máme zastupitele ze všech částí naší obce. Věřím, že i ti, kteří se prezentovali jako opoziční, se obejdou bez různých poradců, dokáží sami posoudit obecní záležitosti a všem nám bude stejně záležet na rozvoji celé obce.

Ustavující zasedání mě příjemně překvapilo zájmem zvolených zastupitelů o funkce ve vedení obce, to je starosty, místostarosty a členů rady. I když na některých těchto postech ke změnám nedošlo, dobrá zpráva je, že se objevují lidé, kteří mají zájem pro obec pracovat. Mne samotného překvapila velká podpora, které se mi od voličů a následně i od zastupitelů dostalo. Upřímně, po dvaceti letech se přece jenom člověk okouká a těch kterým člověk za tu dobu nemohl z různých důvodů vyhovět, je taky hezká řádka. Takže jsem již ani nepočítal, že budu pokračovat. Ale té vaší podpory si velmi vážím a děkuji za ni. Proto jsem se také na poslední chvíli rozhodl ještě pokračovat, ke spokojenosti mnohých a k velké nelibosti některých.

V letošním roce nás všechny docela potrápila stavba kanalizace a vodovodu ve Štěpanicích. Několikrát jsem na tomto místě popisoval, co stavba přináší a vyjádřil jsem přesvědčení, že stanovené termíny budou splněny. To se také stalo, práce mají dokonce mírný předstih před stanoveným harmonogramem. Příští rok nás čeká dodělání některých částí kanalizace, nové povrchy na obecních cestách, dodělání krajnic, příkopů, přejezdů, finální asfaltový koberec na krajské silnici, vodorovné dopravní značení, oprava mostků a rekonstrukce prostoru před školou, hasičárnou a sokolovnou. Vidíte, že toho není málo, ale věřím, že do prázdnin to bude. Jinak ti, kdo mají kanalizaci již u domu, mohou se napojovat. Část kanalizace je v provozu a přesné informace k napojení získáte u investora nebo provozovatele. A pokud nemá někdo platné povolení k vypouštění odpadních vod z dřívějška (vlastní čistírnu nebo filtr u septiku) tak není s čím otálet, abyste se nedostali do problému s případnými kontrolami. S novým povrchem silnice se ve Štěpanicích zvýšila rychlost projíždějících vozidel. Ukázalo se, že dopravní značky příliš nepomáhají. Jediné co na řidiče

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 4

platí je měření rychlosti s focením, vybírání pokut a odebírání řidičských průkazů za rychlou jízdu. Doufám, že se nám podaří rychle najít vhodné řešení ve shodě s Policií a rychlost projíždějících vozidel snížit. Připravujeme také nějaké varianty možnosti vybudování chodníků. Pokud by se to podařilo, zároveň se umístí do chodníků rozvody nízkého napětí a veřejného osvětlení a s tím by se osadily i nové sloupy osvětlení. Záleží to ale na přístupu vlastníků pozemků, kterých by se to dotklo. Budeme s nimi o této věci jednat, jakmile bude připravena studie záměru.

V příštím roce chceme pokračovat v obnově povrchů místních komunikací. Dolní Štěpanice jsem již zmínil, tam to bude všechno nové v rámci stavby kanalizace. Dotaci 1 mil. Kč máme schválenu na cestu na Benecku u školy, nyní podáváme žádost o další dotaci, tentokrát na cesty v Horních Štěpanicích. Vše se to týká nových asfaltových povrchů. Také chci, aby se dále pokračovalo na obecních budovách. Školy prošly v posledních letech rozsáhlou rekonstrukcí a ještě je třeba dokončit nějaké práce v interiérech. Chceme se pustit také do Domu s pečovatelskou službou, tam nás čeká také dost práce.

Nakonec ještě krátká zmínka o různých akcích konaných v obci. Před volbami jsem někde zaslechl, že se dělá málo akcí pro lidi. Já jsem napočítal, že během roku je v naší obci okolo třiceti různých sportovních, kulturních, společenských a zábavních akcí. Pořádají je místní spolky, obec, ale i soukromé osoby pro veřejnost. Myslím, že v okolí není mnoho obcí, které by se tím mohly pochlubit. Takže stačí jen sledovat dění kolem sebe a vybrat si co mě zajímá. A třeba i nabídnout svoji pomoc. A třeba i o nich napsat do zpravodaje.

Přeji všem hezké Vánoce.

Ing. Jaroslav Mejsnar, starosta

V zasedací místnosti Obecního úřadu na Benecku

vystavuje obrazy
DR. MILOŠ GERSTNER
ukázky z tvorby za padesát let.

Výstava je přístupná od 7. ledna 2019 do konce dubna v týdnu mimo sobot, nedělí a svátků v pracovní době obecního úřadu.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 5

Zápis z ustavujícího zasedání Zastupitelstva obce Benecko

konaného dne 31. 10. 2018 v restauraci hotelu Skalka, Benecko čp. 196 od 17. 00 hodin.

Zahájení zasedání zastupitelstva

Zasedání Zastupitelstva obce Benecko (dále též jako „zastupitelstvo“) bylo zahájeno v 17. 01 hodin dosavadním starostou obce Ing. Jaroslavem Mejsnarem („dále jako „předsedající“).

Předsedající schůze konstatoval, že zasedání bylo řádně svoláno tak, aby se v souladu s § 91 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, konalo do 15 dnů ode dne uplynutí lhůty pro podání návrhů soudu na neplatnost voleb nebo hlasování. Informace podle § 93 odst. 1 zákona o obcích byla na úřední desce Obecního úřadu Benecko zveřejněna v souladu se zákonem po dobu nejméně 7 dní, a to od 22. 10. 2018. Současně byla zveřejněna na „elektronické úřední desce“.

Předsedající schůze dále z prezenční listiny přítomných členů zastupitelstva (příloha 1) konstatoval, že přítomno je 15 členů zastupitelstva (z celkového počtu 15 členů zastupitelstva, kteří získali mandát), takže zastupitelstvo je usnášeníschopné (§ 92 odst. 3 zákona o obcích).

Složení slibu členy zastupitelstva

Předsedající v souladu s § 69 odst. 2 zákona o obcích vyzval přítomné členy zastupitelstva ke složení slibu. Před složením slibu předsedající upozornil přítomné členy zastupitelstva, že odmítnutí složit slib nebo složení slibu s výhradou má za následek zánik mandátu (§ 55 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění). Při složení slibu bylo členům zastupitelstva obce předáno osvědčení o zvolení členem zastupitelstva obce podle § 53 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění.

Složení slibu proběhlo tak, že předsedající přečetl slib stanovený v § 69 odst. 2 zákona o obcích „Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce Benecko a jejích občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky, “ a jmenovitě vyzval přítomné členy zastupitelstva ke složení slibu pronesením slova „slibuji“ a podpisem na připraveném archu (příloha č. 2). Žádný člen zastupitelstva neodmítl složit slib ani nesložil slib s výhradou.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 6

1) Určení ověřovatelů, zapisovatele a volební komise.
Předsedající navrhl určit ověřovateli zápisu Martina Pohořalého a Petra Wiesnera, volební komisi ve složení Monika Janatová a Kamil Tomáš a zapisovatelem Ivanu Koudelkovou. K návrhu nebyly vzneseny žádné protinávrhy.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko určuje ověřovateli zápisu Martina Pohořalého a Petra Wiesnera, volební komisi ve složení Monika Janatová a Kamil Tomáš a zapisovatelem Ivanu Koudelkovou.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 1 bylo schváleno.

2) Schválení programu.
Předsedající seznámil přítomné s návrhem programu v souladu s pozvánkou předanou členům zastupitelstva a v souladu s informací zveřejněnou na úřední desce. K návrhu programu nebyly vzneseny návrhy na doplnění. Předsedající dal hlasovat o návrhu programu.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko schvaluje následující program ustavujícího zasedání:
3) Volba starosty a místostarosty
a) určení, které funkce budou členové zastupitelstva vykonávat jako dlouhodobě uvolnění (§ 71 zákona o obcích)
b) určení způsobu volby starosty, místostarosty a členů rady obce.
c) volba starosty
d) volba místostarosty
e) volba rady obce.
4) Zřízení finančního a kontrolního výboru
a) určení počtu členů finančního a kontrolního výboru
b) volba předsedy finančního výboru
c) volba předsedy kontrolního výboru.
5) Závěr.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 2) schváleno.

3) Volba starosty a místostarosty.

3a) Určení, které funkce budou členové zastupitelstva vykonávat jako dlouhodobě uvolnění a které jako neuvolnění.
Předsedající dále navrhl, aby funkce starosty obce byla vykonávána jako uvolněná ve smyslu § 71 zákona o obcích. Funkce místostarosty bude vykonávána jako neuvolněná.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 7

Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko v souladu s § 84 odst. 2 písm. k) zákona o obcích určuje, že pro výkon funkce starosty obce bude člen zastupitelstva dlouhodobě uvolněn, funkce místostarosty bude vykonávána jako neuvolněná.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 3a) schváleno.

3b) Určení, které funkce budou členové zastupitelstva vykonávat jako dlouhodobě uvolnění a které jako neuvolnění.
Předsedající konstatoval, že nestanoví-li zastupitelstvo jinak, probíhá volba starosty a místostarosty veřejně hlasováním. Změnu způsobu hlasování musí schválit zastupitelstvo. V případě tajné volby budou hlasy jednotlivými členy zastupitelstva odevzdány do připravené hlasovací urny, následně budou ustanovenou volební komisí spočítány a případným členům zastupitelstva bude umožněno výsledek sčítání zkontrolovat. Předsedající vyzval členy zastupitelstva k přednesení návrhů na změnu způsobu hlasování.
Člen zastupitelstva Martin Pohořalý podal návrh na tajné hlasování. Předsedající dal o tomto návrhu hlasovat.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko schvaluje tajný způsob volby starosty, místostarosty a třech členů rady obce, jak navrhl Martin Pohořalý.
Výsledek hlasování: *Pro 13. Proti 0. Zdrželi se 2. (Ing. Mgr. A. Hanušová Ph. D., J. Harcuba).*
Usnesení č. 3b) schváleno.

Předsedající dále upozornil, že nejdříve bude volen starosta a po jeho zvolení, případně po nezvolení žádného kandidáta bude přistoupeno k volbě místostarosty a dále k volbě třech členů rady obce. Po platném zvolení konkrétního kandidáta již nebude v hlasování pokračováno.

3c) Volba starosty.
Volební komise rozdala zastupitelům čisté lístky, aby každý mohl navrhnout jméno budoucího starosty. Po zhodnocení volební komise konstatovala, že na funkci starosty byli navrženi: Bc. Dominik Brožek, Ing. Dana Hásková, Bc. Zdeněk Jebavý a Ing. Jaroslav Mejsnar. Navrženým kandidátům bylo umožněno sdělit své stanovisko. Bc. Dominik Brožek poděkoval za důvěru a kandidaturu nepřijal. Ing. Dana Hásková poděkovala za důvěru a kandidaturu přijala. Bc. Zdeněk Jebavý poděkoval za důvěru a kandidaturu nepřijal. Ing. Jaroslav Mejsnar poděkoval za důvěru a kandidaturu přijal.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 8

Výsledek tajné volby starosty:
Ing. Dana Hásková 4 hlasy,
Ing. Jaroslav Mejsnar 11 hlasů.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecka volí starostou Ing. Jaroslava Mejsnara.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdrželi se 0.*
Usnesení č. 3c) schváleno.

Po zvolení starosty převzal starosta vedení zasedání (dále veden jako „předsedající“).

3d) Volba místostarosty.
Předsedající vyzval členy zastupitelstva k podávání návrhů na funkci místostarosty. Volební komise rozdala zastupitelům opět čisté lístky a po zhodnocení navržených jmen konstatovala, že byly podány následující návrhy na zvolení do funkce místostarosty: Ing. Dana Hásková, Bc. Zdeněk Jebavý, Kamil Tomáš. Navrženým kandidátům bylo umožněno sdělit své stanovisko. Ing. Dana Hásková poděkovala za důvěru a kandidaturu přijala. Bc. Zdeněk Jebavý poděkoval za důvěru a kandidaturu přijal. Kamil Tomáš poděkoval za důvěru a kandidaturu přijal.
Výsledek tajné volby místostarosty:
Ing. Dana Hásková 3 hlasy,
Bc. Zdeněk Jebavý 11 hlasů,
Kamil Tomáš 1 hlas.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko volí místostarostou Bc. Zdeňka Jebavého.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdrželi se 0.*
Usnesení č. 3d) schváleno.

3e) Volba tří členů rady obce.
Předsedající vyzval členy zastupitelstva k podávání návrhů na funkci tří členů rady obce. Volební komise rozdala zastupitelům opět čisté lístky a po zhodnocení navržených jmen konstatovala, že byly podány následující návrhy na zvolení do funkce členů Rady obce Benecka: Bc. Dominik Brožek, Ing. Mgr. Aneta Hanušová Ph. D., Jiří Harcuba, Ing. Dana Hásková, Mgr, Veronika Mejsnarová, Martin Pohořalý, Kamil Tomáš, Petr Wiesner, Miroslav Zelinka. Poděkovali za důvěru a kandidaturu odmítli: Mgr. Veronika Mejsnarová a Petr Wiesner. Poděkovali za důvěru a kandidaturu přijali: Bc. Dominik Brožek, Ing. Mgr. Aneta Hanušová Ph. D., Jiří Harcuba, Ing. Dana Hásková, Martin Pohořalý, Kamil Tomáš a Miroslav Zelinka.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 9

V 1. kole volby tří členů rady obdržel Martin Pohořalý 11 hlasů, Bc. Dominik Brožek 9 hlasů, Kamil Tomáš 8 hlasů, Ing. Dana Hásková 6 hlasů, Ing. Mgr. Aneta Hanušová Ph. D. 5 hlasů, Jiří Harcuba 3 hlasy a Miroslav Zelinka 3 hlasy. Nadpoloviční většinu hlasů získali Martin Pohořalý, Bc. Dominik Brožek a Kamil Tomáš.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko volí do rady obce Martina Pohořalého, Bc. Dominika Brožka a Kamila Tomáše.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdrželi se 0.*
Usnesení č. 3e) schváleno.

4) Zřízení finančního a kontrolního výboru.

4a) Určení počtu členů finančního a kontrolního výboru.
Předsedající úvodem tohoto bodu informoval o povinnosti zřídit finanční a kontrolní výbor (§ 117 odst. 2 a § 84 odst. 2 písm. l) zákona o obcích), neboť funkční období výborů předchozího zastupitelstva zaniklo spolu se zánikem původního zastupitelstva. Zastupitelstvo určuje počet členů výboru, který musí být lichý (§ 117 odst. 3 zákona o obcích), přičemž finanční a kontrolní výbor musí mít nejméně tři členy (§ 119 odst. 1 zákona o obcích). Členy výboru mohou být členové zastupitelstva i jiné osoby, pouze předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva (§ 117 odst. 4 zákona o obcích). Členy kontrolního nebo finančního výboru nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu (§ 119 odst. 1 zákona o obcích).
Návrh podala Mgr. Veronika Mejsnarová, aby výbory byly tříčlenné. Jiný návrh podán nebyl.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko zřizuje finanční výbor a kontrolní výbor. Oba výbory budou tříčlenné jak navrhla Mgr. Veronika Mejsnarová.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 4 a) schváleno.

4b) Volba předsedy finančního výboru:
Předsedající vyzval členy zastupitelstva k podávání návrhů na funkci předsedy finančního výboru nebo zda má někdo ze zastupitelů přímo o tuto funkci zájem. Zájem o funkci předsedy finančního výboru projevila Ing. Dana Hásková.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko volí předsedou finančního výboru Ing. Danu Háskovou.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 10

Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 4 b) schváleno.

4c) Volba předsedy kontrolního výboru.
Předsedající vyzval členy zastupitelstva k podávání návrhů na funkci předsedy kontrolního výboru nebo zda má někdo ze zastupitelů přímo o tuto funkci zájem. Zájem o funkci předsedy kontolního výboru projevila Ing. Mgr. Aneta Hanušová Ph. D.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko volí předsedou kontrolního výboru Ing. Mgr. Anetu Hanušovou Ph. D.
Výsledek hlasování: *Pro 15. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 4 c) schváleno.

5) Závěr.
Předsedající popřál novému zastupitelstvu hodně sil do nového volebního období, poděkoval všem za účast a v 18:20 ukončil zasedání zastupitelstva.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea v září 2018

Jaroslav Mejsnar, Štěpanická Lhota	84 let
Alžběta Šírová, Benecko	81 let
Miroslav Šír, Horní Štěpanice	80 let
Jiří Faistaver, Dolní Štěpanice	77 let
Dana Kubátová, Mrklov	70 let

Jubilea v říjnu 2018

Zdeňka Šírová, Benecko	89 let
Emilie Harcubová, Mrklov	84 let
Radmila Faistaverová, Dolní Štěpanice	79 let
Zdeňka Koudelková, Dolní Štěpanice	78 let
Marie Nováková, Dolní Štěpanice	78 let
Josef Fajstavr, Dolní Štěpanice	77 let

Omlouváme se panu Pavlu Šírovi a panu Jiřímu Tomášovi za chybné uvedení věku v Poslu č. 5, oběma je 75 let.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 11

VÝLET NA ZLATÉ NÁVRŠÍ

Prosluněné dny nás přímo lákaly vyjet na vrcholky našich hor. Sice jsme nezdolali rekordně dlouhou trasu, ale zhlédli jsme velkou část Krkonoš ze Zlatého návrší.

Cestou přes Šmídovu vyhlídku na Horní Mísečky si děti zaskotačily v zábavném parku na Medvědíně. Pak už jen zbývalo se skutálet po sjezdovce k autobusu.

Krásné počasí a prima nálada – co víc si přát.

ZŠ Dolní Štěpanice

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 12

Krásné podzimní dny nás vylákaly k dalšímu poznávání a učení v terénu

Tentokrát jsme se vydali na hory a zvolili trasu s překrásnými výhledy. Od Vrbatky se rozhlížíme na široké okolí, pozorujeme výškové body naší trasy. Pokračujeme směr Pančava a Pančavský vodopád, což je nejvyšší vodopád České republiky s výškou 148 m, řítící se skalnatým srázem do Labského dolu.

Ambrožova vyhlídka nám umožňuje výhled nejen na vodopád, ale i řeku Labe. Vyrážíme k Labské boudě, pramenu Labe a poprvé v historii našich výletů se nám naskýtá smutný pohled na pramen bez kapky vody. Pokračujeme k Violíku, kde na-

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 13

cházíme nejpomaleji rostoucí a vzácné lišejníky. Před námi se tyčí bouda u Sněžných jam, za námi krásný výhled na Szrenicu v Polsku. Hraniční patníky jsou po celé naší trase a my se na chvíli ocitáme i na polské straně Krkonoš. A jsme u Sněžných jam, hledíme na Polsko a jezera, která jsou pozůstatkem ledovce. Tady se naše trasa točí zpět k Labské boudě a přes rozcestí U čtyř pánů zpět k Vrbatce. Zastavujeme se u řopíků a mohyly Hanče a Vrbaty.

Příjemně unavení, plní zážitků a informací se vracíme do našich domovů a těšíme se na další společný výlet.

ZŠ Benecko

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 14

Běh zámeckým parkem 11. listopadu 2018

Za krásného podzimního počasí se všechny děti z naší školy a s menší výpravou ze školky zúčastnily tradičního běhu okolo vrchlabského zámku. Trať je pro všechny školáky stejně dlouhá – 1 kilometr. Letos došlo ke zkrácení trati u předškolních dětí, které běžely půl kilometru.

Jednotlivé kategorie byly velmi silně obsazeny počtem až čtyřiceti dětí. Benecké děti si vedly velmi dobře, ve svých kategoriích byly do desátého místa a zablýskla se i medaile! Organizátoři z DDM Pelíšek ve Vrchlabí měli celou akci velmi hezky připravenou a i počasí nám všem nastavilo vlídnou tvář plnou sluníčka. Všechny děti si za svoje výkony zaslouží velkou pochvalu a budeme se všichni těšit na další ročník tohoto populárního běhu.

ZŠ Benecko

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 15

PLAVECKÝ VÝCVIK
NA NAŠÍ ŠKOLE

Jako již tradičně na začátku školního roku jezdí děti z naší školy a školky na plavecký výcvik. Děti se učí základům plavání , trénují i jednotlivé styly a skoky do vody. Žáci jsou rozděleni do čtyř družstev podle výkonnosti. Výcvik má celkem deset lekcí, v závěru děti plavou na výkon, na výdrž pod vodou, atd. Poslední hodinu je pro děti připravena spousta vodních her a radovánek.

Na závěr všechny děti obdrží diplom za svoje výkony.

Plavání patří mezi nejzdravější sporty a je moc fajn, že právě plavecký výcvik mohou naše děti absolvovat.

ZŠ Benecko

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 16

HOJ TY ŠTĚDRÝ VEČERE…

Jan Kaštánek

…ty tajemný svátku… Vybavit si klasiky, na které často zapomínáme, je dobré kdykoliv a potřebné zejména v čase předvánočním a vánočním. Neboť v den, kdy jsou psány tyto řádky, se Vánoce zatím jen trochu nesměle přibližují, kapři jsou ještě v rybnících nebo už v sádkách, stromečky vesměs ještě ve svém rodném lese nebo plantáži, vánoční zboží zatím za výlohami nijak zvlášť nevyniká. Zřejmě jinak bude, až se časopis dostane ke čtenářům, to už se začnou účelově přepočítávat peníze v hotovosti i na účtech, hospodyňky se rozpomenou na staré recepty na pečení cukroví a možná velkomyslně pošlou své mužíčky na pivo, aby doma nepřekáželi. A už naplno začnou padat rafinované nebo přímé otázky – co bys chtěl, nebo chtěla pod stromeček – a snad se ještě najde i dost dětí, které napíší své přání Ježíškovi, možná už ne tužkou na papír, ale klávesnicí na obrazovku počítače.

A možná se alespoň někteří z nás zamyslí nad starými zvyky, nad chutí a vůní, ale také vnitřním smyslem pečených kaštanů, rozkrájených jablíček či větviček jmelí, nad pověstmi a předpověděními spojených s tímto časem. A možná, že si ne-li všichni, tedy alespoň většina z nás připomene také nejen symbolický, ale i reálný smysl a obsah Vánoc, ono prastaré poselství betlémské noci, která nemá jen úzce krajový, ale také všelidský smysl jako zosobnění lásky i naděje, pokory a myšlenkové síly, dobra vítězícího nad zlem. Neboť hojnost neznamená jen plný talíř a plnou peněženku, ale také a možná především onen duchovní rozměr, tedy také vzájemnou úctu nebo alespoň toleranci v denních mezilidských vztazích.

Není účelem tohoto zamyšlení vyčítat, ani k tomu vybízet, násilně oživovat staromilství či žehrat nad nepěknými zjevy v našich ulicích. Nicméně je fakt, že osvětlené a nazdobené výlohy a hořící svíčky přece jen dost zřetelně kontrastují s ošumělými, někdy i přiopilými bezdomovci, jimž talíř bezplatné rybí polévky, míněný jako poněkud levné gesto solidarity a dobré vůle, těžko nahradí – vlastně ani nemůže nahradit – teplo domova. A pomyslné teplo domova nenahradí ani sebelépe zařízený dětský útulek dětem, které už nemají rodiče nebo rodiče na ně prostě zapomněli. Také Štědrý večer osamělých důchodců nemusí být vždy krásným prožitkem, byť s dostatečným potravinovým a kulinářským zajištěním, když vlastní děti zapomenou nebo pošlou pouze strohý pozdrav. A možná si můžeme vzpomenout i na ztracená nebo nevlídně odvrhnutá zvířátka, dříve hračku, pak přítěž

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 17

vyhnanou do zimy nebo v lepším případě odsunutou do útulků…

Snad by bylo vhodné, že i politikové by mohli v naší vánoční době sami sobě připomenout, že pýcha, lakomství a lež v podobě předvolebních slibů patří k těžkým hříchům. Že jejich voliči asi nebudou poskakovat radostí nad ujištěním, že inflace stoupne jen o něco málo nad pět procent, když důchody vzrostou o procenta tři. Nicméně zpět do bytů, ulic a uliček měst, do obchodních center, na tržiště, do cukráren i chrámů… Vraťme se alespoň na chvíli k vánoční poezii, překrásným, byť často i smutným příběhům a osudům lidí z dob před desítkami let. Pokusme se přesvědčit malé děti, že i dřevěná hračka tažená na provázku, či plyšový medvídek jim také mají co říci, možná více než bojové počítačové hry či roztodivné, často i zdravotně závadné hračky původem z asijských trhů. Zkusme především děti přesvědčit, že dobrá kniha v té původní, tedy tištěné podobě, by se jim neměla ztrácet vedle supermoderních a stále více zmenšovaných hudebních nosičů a že v tento čas i obyčejná upřímně zazpívaná koleda může důstojně konkurovat rokové či metalové muzice. A také, že svíčka zapálená těm, kteří odešli, krátká modlitba nebo alespoň rozjímání není nudnou povinností, ale dobrým skutkem a projevem úcty k památce předků. Pokusme se zrakem alespoň trochu vnímavým pohlédnout na starou architekturu, na sochy a obrazy, vyslechnout hudbu, nejen lidové koledy, ale i náročné chorály či jiné opusy zasvěcené právě onomu zázraku zrození Dítěte. Neboť v nich jsou zakleta svědectví minulých dob, dědictví tvůrců, zhmotněné do letitého a možná i právě proto stále pravdivého umění.

A nezapomeňme si navzájem popřát to, co teď my přejeme všem svým čtenářům a příznivcům. **Nechť vzájemná láska a dobrá pohoda jsou trvalými hosty vašich srdcí i domovů, ať hlas vánočních zvonů vám trvale připomíná ono již zmíněné humánní poselství srdečných chvil.**

Z měsíčníku
„Dědictví koruny české“
číslo 4/ 2008

Vánoční čas je časem přání, darování a vzpomínání,
též čekáním na Nový i nový rok, ke kterému je jenom skok.
By čekání to bylo příjemné, máme si přát vše milé (podle mne).
Do toho „nového“ pak zdraví, štěstí, rád lidem také Osud věští.
To všechno přeji Vám i já – Zuzka, co na Vás vzpomíná.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 18

Tříkrálové povídání

K maturitě si oblékneš tmavé společenské šaty, k promoci talár, ke svatbě smoking, do divadla k saku alespoň bílou košili a novou kravatu, jen Štědrý den zpravidla prochodíš v teplácích a je ti krásněji než kdy jindy, protože o Vánocích se stáváš opravdu sám sebou. Ti tam jsou profesoři, diplomati, kritikové i šéfové, o Vánocích vcházíš do mikrosvěta ze čtyř stěn domova nebo lépe do svatyně vzpomínek, jsi prostě tím, čím opravdu jsi. Ledaže by někdo přišel otravovat i o Štědrém večeru, ale to se zpravidla nestává, protože v tu chvíli je i ten nejotrlejší meškač sám sebou.

A proto už naši pradědové dělali všechno, aby si Vánoce prodloužili, aby si je zopakovali a byli co nejvíce jen lidmi. A tak dali Štědrému dni ještě dvě reprízy. Rodným bratrem svatvečera byl Silvestr. Opět zazářil stromeček, betlém, zazněly koledy, zavoněl hubovec. Ne, žádná pijatika, protože tou by člověk přestal být sám sebou, stal by se někým cizím i sám sobě.

Druhou reprízou byl večer Tříkrálový. Na horách mu dosud přezdívají bratranec Štědrého večera. Aby tenhle nejmladší příbuzný nepřišel zkrátka, Štědrý večer mu přepustil díl ze svého mystéria, svatý Matouš dodal legendu a lidé to nejkrásnější, poezii. Když se pak narodil Ježíšek v Betlémě Judově za dnů Herodesa krále, aj, mudrci od východu slunce vypravili se do Jeruzaléma. (Evangelium sv. Matouše.)

Tak vida, mudrci. Žádní králové. A koledy, kalendáře a betlémy mluví jen o třech králích. V Nerudově fejetonu Tři králové jsem se dočetl, že teprve Beda, učený bohoslovec, učinil z mudrců krále a dal jim anglická jména Kašpar, Melichar a Baltazar. Asi ten svatý Beda neměl o stavu mudrců žádné valné mínění. Bodejť ne. Řekněte na horách někomu, že je mudrc. Mudrc na horách nenosí žádný sokratovský hymation, ale docela obyčejné kalhoty, z nichž mu leze zadek, protože pro samé mudrování mu nezbylo dost času, aby si k nim přišil kloudný flek. On vlastně ani filosof se tu netěší valné úctě. Platon? Kant? Freud? Spíš Diogennes. Filosof na horách filosofuje, jak to udělat, aby s tím byl co nejdřív hotov, popřípadě vůbec. A takoví tři budižkničemu že se šli poklonit Ježíškovi? Dobře udělal svatý Beda, že je korunoval. Králové, to už je reprezentace. A potom také žádný filosof či mudrc by si nemohl dovolit, aby nesplnil slib daný Herodesovi ohledně informace o místě pobytu Svaté rodiny. Ovšem na krále se bere ve všem jiný loket. A na památku téhle delegace na nejvyšší úrovni chodí po vlastech českých dodnes tři králové. Kašpar, Melichar, Baltazar. Podle Jana Nerudy Štěchovský, Malina, Krystl.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 19

Se mnou chodíval do třídy také jeden král. Jako kluk jsem mu tuze záviděl. Po návratu z královské cesty přišel do školy vždy jen mírně umytý, tváře dosud ruměné červení z obalu po cikorce a kolem uší a vlasů černý rámeček. „Zpíval jsem Baltazara, " řekl mi, a znělo to snad pyšněji, než kdyby mi oznámil, že zpíval v milánské opeře Figara. Tím černým orámováním obličeje se pak honosil jako skutečný král svým erbovním znakem. Pravda, čerň se den ze dne ztrácela, jak ji otíral ve spánku do peřin, ale přesto jsem k němu pociťoval úctu. Nakoupil si z vykoledovaných korunek pendrekových hadů a jiných dobrot a štědře mě hostil. Trochu jsem mu i záviděl jeho možnosti v samostatném rozhodování, pokud jde o peníze i o ranní mytí. Mne život o radost chodit za tříkrále (tak se nazývá král z tříkrálové trojice v čísle jednotném) ošidil. Ale ještě není pozdě. Asi před třiceti lety chodili na Benecku „hoši" s papírovými korunami, košile spuštěné přes kalhoty a turecké šátky jako pláštěnky na ramenou, důkladně zmazaní červení a sazemi, a zpívali, jak kluci zpívají, všechny chalupy navštívili, všude rozseli kus radosti a nic za to nevzali. Ten nejmladší „hoch" měl za sebou více než čtyřicet jar, Melichar a Baltazar se blížili šedesátce.

„My tři krále my jdeme k vám, štěstí, zdraví vinšujem vám.

Štěstí, zdraví, dlouhá léta, my jsme k vám přišli zdaleka, …"

Věřte, oni to zdraví nevinšovali. Oni je rozdávali. Od chalupy k chalupě je na horách daleko. A proto mají lidé k sobě blízko. Nikdo je nehoní do houfu, proto je vítán každý, kdo s dobrým úmyslem přijde „pobejt" a přinese s sebou radost a písničku. Jsou to nejlepší léky proti nemoci jak u posluchačů, tak u zpěváků, a hlavně proti odcizení.

Tříkrálový večer je opakováním Štědrého dne. Znovu se napeče hubovec, z komory se přinesou poslední koláče a „štědrounice". A o půlnoci se stejně jako Štědrém večeru všechna voda v korytech před chalupami promění v nejlepší víno. Škoda, že jen na kratičko, jen co by „hubu vodeuřel".

Slévání olova je na horách zvykem tříkrálovým, nikoliv štědrovečerním. Ale, i když venku burácela tříkrálová věje, přece jen už bylo ve vzduchu cítit jiskření nového jara. Cítili to i strnadi a sýkorky tisknoucí se k „šitě" ovesných lat, kterou jim každý hospodář na Tři krále pověsil na bez pod chalupou. Tenhle obyčej nevymláceného snopu by měli převzít i mladší hospodáři. Ubylo, tuze ubylo na horách ptactva. Učiňme každý pro ně něco, aby přežili zimu.

Roztavme si o svátku na staré sběračce kus olova a vlijte je do vědra vody. Svobodným děvčatům přeji, aby se jim ulil svatební vínek, mládencům myrtová snítka, ženičkám děťátko v peřince a nám všem, starým i mladým, pěkné srdíčko. Anebo lípový lísteček. Vždyť to je tak podobné.

Miloš Gerstner starší

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 20

TŘI BRATŘÍ MACHOVÉ

Václav Kasal

Filosofská historie

Filosofie je sladká, mnohem sladší je
každá mladá kandidátka filosofie.
Řekl jsem si a s jednou známost navázat jsem chtěl,
na procházku večer za most jsem ji provázel.
Je to děvče v každém směru velmi vzdělané,
tu bych za ženu chtěl věru, jinou nikdy ne!
S nadšením a velkou chutí vyprávěla mi
o emancipačním hnutí mezi ženami.
Žena mužů otrokyní nechce více slout,
ona prý také nyní se zbavit chce všech pout.
Rozumím těm věcem málo, proto jsem jí řek':
„Drahá slečno, mně se zdálo o Vás na dnešek."
Jí však náhle ve chvíli té divný přemoh cit.
„Že se, pane, nestydíte takhle promluvit!"
(Je to pravda osvědčená, třeba stará už – –
vždycky dále vidí žena, nežli pouhý muž.)
Objal jsem ji a tak dále… v lásky zaplání
na své srdce tiskl, ale jaké zklamání.
Neboť v tom to vězí právě: … Filosofky sic
mají toho mnoho v hlavě, ale jinak nic.

Trvala ta známost krátko. Konec prostý je.
S bohem, milá kandidátko filosofie!

Výše uvedená báseň má všechny znaky, že ji psal muž filosoficky školený a básnicky nadaný. Není naším úkolem literární její rozbor, chceme jen upozorniti na jejího autora, když jsme se již odvážili setřásti prach, který přes 30 roků ležel na zežloutlých listech „Dobré kopy", v níž mimo jiné literární plody uveřejněna byla tato báseň téhož autora. Jistě mnozí z bývalých studentů reálného gymnasia v Jilemnici se podiví, prozradíme-li, že autorem básně je bývalý jejich první ředitel – Josef Mach. Autorem, že by mohl být onen pán, který – jak živé vzpomínky se hlásí – tak často za pozdních podvečerních procházek s přísností studeného vědce, bez jakéhokoliv smyslu a pochopení pro radovánky mládí, lásky zaplání a májové roztoužení křehkých srdcí, docela chladně, bez nejmenší míry citu

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 21

kazíval filosofské historie mladých adeptů vědy, kteří sice mívali slušné pochopení pro její studium, ale nedovedli utlumiti hlas srdce a tlukot mladé krve, který se neostýchal tváří v tvář posvátné pohodě májových podvečerů, kdy kvetou jasmíny a voní řeřicha, zraňovati křehounké květy prvních nesmělých lásek a přinášeti bolest a strast do studentských románků, jak mu přikazovala strohá ustanovení školního řádu…?

Ano, ano – i tento na oko chladný pan ředitel Mach prožíval kdysi filosofské historie a aby ulehčil svému srdci, často o nich zpíval a pro poučení mladých je ukládal do literárních revuí. Jméno Machů – tří bratru, rodáků dolnoštěpanických objevovalo se od let devadesátých devatenáctého století velmi často ve vědeckých nebo literárních sbornících, tu i tam na knižním trhu objevil se plod jejich práce, vysoké hodnoty a trvalé ceny.

pokračování

Z časopisu Horské prameny č. 4–5 z roků 1947–48

Historie poutí, smysl, účel a vyhlídky

dr. M. Gerstner
pokračování

Vstupovali do ulic Vambeřic jako do nového světa. Město šumělo tisíci a tisíci poutníků, z blízka i z dáli. Všechna ta procesí pěla, některá hlučně, jistě, mohutným chorálem, jako dunící varhany… jiná pokorně, kajícně, i jaksi bázlivě… Bylo slyšet písně české i německé – některé procesí lišilo se i krojem… Byla to pestrá směsice zvuků, barev i tvarů – pravé chaotické víření jako v apokalypse…

Svoječtí též nejprve zaměřili se poklonit se Boží Matce a jejímu Synu. Čížek byl opravdu mistr ve svém umění. Měl ony tajemné klíče, kterými se otvírají poklady citových dojmů, a uměl rozezvučeti tklivé struny lidských srdcí. Nejvíce podlehla sugesci jeho elegických, žalmických modliteb a rozjímání Mečířka. Cestu křížovou prošla v jediném mocném dojmutí, jež stoupalo s vrcholnými fázemi představované božské tragedie až téměř do závratných výšin mysticismu. Před jednotlivými výjevy kleče vžívala se tak živě v dávný okamžik legendárního utrpení a ona osobně kráčela v prů-

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 22

vodu na truchlou Golgatu. Sugesce její představy byla tak mocná, že v pravdě trpěla fyzicky… a když došlo na ukřižování, snětí s kříže a uložení do hrobu, naplnilo její srdce takové hrozné utrpení mateřské, že se bolestně rozeštkala, jakoby ona sama byla Dolorosou a jakoby vlastního syna ukládala do hrobu. A jistě to náboženské rozjímání splynulo s jejími lidskými vzpomínkami na nedávné vlastní hoře z prožité tragické příhody. Krev řinoucí se z nohou Spasitelových vyjevila ji hroznou představu příšerně rozdrcené nohy synáčka Františka… Svým bolem splynula s božskou Trpitelkou.

Po schodech, jež dlouhou, strmou linií stoupaly k chrámu Panny Marie, Mečířka šoupala se po holých kolenou a na každém stupni odmodlila se zdrávasek. Pak po drsné, kamenné dlažbě kostelní ode dveří k oltáři plazila se pokorně po holých kolenou, nedbajíc, že jsou již do krvava odřená. Její kajícnost byla bez mezí a tělesným utrpením jen zvyšovala zásluhu pokání. Před oltářem padla celým tělem k zemi, sklonila hlavu na sepjaté ruce a ležíc tak pokorně v prachu před zázračným obrazem Matky, dlouho, dlouho se převroucně modlila. Každý záchvěv srdce zaslíbila její službě, jen aby získala vlídné přímluvy u božského Syna. Slibovala za sebe, muže i své děti mocné Královně nebes, slibovala jí jejich jménem největší zbožnost a oddanost, věrnou službu…

V tom náhlá myšlenka oslnila jí duši, jako když prudký blesk zapálí temná nebesa a v jeho mžikovém jasu zříme pak věci, jež nám dosud zahalovala temnota. Celý oltář a veškerý prostor kolem, zdálo se jí, náhle zaplanul skvělou září, nebeským leskem, že až oslepoval její oči. Okouzlena, hleděla u vytržení do té záplavy nadpozemského jasu čekajíc nastávající zázrak… A skutečně, z oslnivého svitu vynořovalo se cosi temnějšího, z počátku jako šedavá mlžina až Mečířka rozeznala zcela jasně Bohorodičku s děťátkem. Tvář její byla svatě líbezná, oči zářily božskou milostí. Ale hleděla kamsi do dálky, do nekonečna, jakoby vyhlížela cosi jí zvláště milého.

A pojednou vynořilo se z mlžin několik stupňů kostelního oltáře a na nich klečel mladý kněz vysoko drže zlatý kalich. A v tom již také Mečířka poznala přelud kněze: jejich Jeník… I božské pacholátko s dětinnou radostí hledí na mladého kněze. A Mečířka dál trne ještě němým úžasem: buclatá tvářička se pomalu proměňuje, proměňuje… a božské děťátko na loktech Matky má pojednou rysy – – – jejich nebožtíčka-Františka – podoba je úplná. A Mečířce je náhle zcela jasný smysl toho neobyčejného zjevení: mocná Královna nebes jí dává věděti, že její František je s Ní v nebi, pod Její laskavou záštitou… v říši nevinných, ve věčné radosti… Ale zároveň též zdá se chápati i význam ostatního: Jejich Jeník-student na usmířenou bezděčných vin má se oddati pokorné službě nebi, přesvaté Panně a jejímu Synu…

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 23

Mečířka, překonána zázrakem a vděčností, znovu padá na zem, líbá ji, čelem do ní bije a slibuje za sebe, za syna, že splní svatý příkaz, stane se sluhou nebeské Královny, pokorným a oddaným, knězem horlivým, který věrnou službou smyje všechny hříchy minulé, vyprosí odvrácení běd budoucích… A Mečířka, uchvácena silou náhlého rozhodnutí, sklonila se hluboce před obrazem Bohorodičky, políbila pokorně posvátnou půdu, uzavírajíc tím němým výkonem slavnou úmluvu s Královnou nebes – – –

Když pak po dlouhé chvíli pozdvihla opět hlavu: vidina její duše byla zmizela, chrám měl všední, střízlivé vzezření – – – a obraz boží Rodičky dřívější podobu. Obličej však měl přátelštější výraz, laskavé oči se usmívaly vlídněji a zářila z nich velebná spokojenost… Mečířka rozuměla: nebeská Panna přijala milostivě její oběť… Bylo jí pojednou nesmírně lehce, krásně. Dětinská důvěra zalila celou její duši, a vědomí přemocné ochrany ji velice posílilo. Jasná víra v lepší budoucnost osvítila její chmurnou mysl. V tom dotkl se někdo lehce jejího ramene.

„Půjdeme. Abyste se nám neztratila – , “ pln starostlivosti jaksi se omlouval Čížek, jenž se to pro ni vrátil, když zpozoroval, že není s ostatními, a když se dlouho nevracela.

Šla poslušně za ním, celá proměněná, očištěná, jakoby se vykoupala v duchovní lázni.

Z knihy Metelice od Petra Dejmka vydané roku 1915

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 24

Pouť jako projev zbožnosti je poutí v nejstarším a nejpůvodnějším slova smyslu. Podobně jako třeba půst nebo celibát byla i pouť vždy aktem askeze, ctnostného, zdrženlivého, odříkavého konání od všech příjemných oblastí života. Tím se sledovalo zintenzivnění duchovních prožitků, uvědomění si svých hříchů a tímto odříkáním docílit zmenšení svých hříchů a nakonec se jim úplně vzdálit. Že tato praxe byla určena jen poddaným a chudině je nasnadě, protože jejich namáhavý život a strádání byla vysvětlením jejich „hříšného života". Šlechta ani vyšší církevní hierarchie strádání nepotřebovala dodržovat, nebo jen tak na oko. Samozřejmě, když docházelo k válkám, drancování, nemocem, stáří, hladu, neúrodě, to vše bylo zdůvodňováno nepřístojným, hříšným a málo odříkavým životem. Tedy i ta pouť měla svou námahou, zbožností, vroucností až duševním vytržením dopomoci k božímu odpuštění, vyléčení a uklidnění z obav ze všeho smutného a tragického, konkrétně nemocí, staroby, smrti, válek, živelných pohrom a nevalné budoucnosti. Výsledek byl očekáván v uklidnění mysli, k uspokojení, že pro dobro bylo něco nebi milého vykonáno a tak byla všechna trápení a prosby vyslyšeny.

Původně byly konány zbožně uctivé poutě i bez udání nějakého cíle, ale hlavně však asketické, později poutě prosebné a děkovné. Ty již daly popud k rozvinutí cílových míst s uložením ostatků svatých a s konáním zázraků a zjevení. Většinou to bylo v místech vývěrů pramenů s léčivými účinky. Za zvláště odporné hříchy byly poutě i ukládány za trest s cílem po vykonání cesty s možností odpuštění. Ale jako ve všem si člověk dokáže poradit a věc si usnadnit, bylo možné vykonat náročnou dalekou pouť v zastoupení. To si mohli však dovolit lidé majetní nebo nemocní, kteří nemohli pouť vykonat. Stal se z toho i byznys pro zdatné chasníky, kteří pouť konali i pro více zájemců.

V našich zemích byli uctíváni sv. Jiljí, sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Vintíř, blahoslavený Ivan, Jan Nepomucký, ale i svatí z řad křesťanských mučedníků, jako sv. Vavřinec, sv. Vít, sv. Barbora a další. Zejména se rozmohl v době pobělohorské kult mariánský – poutě do míst zjevení Panny Marie, do kostelů s nalezenými obrázky či soškami Panenky Marie, kde se konaly i zázračná uzdravení. V Čechách i na Moravě byla populární Panna Maria Vambeřická, u nás hlavně Panna Marie Bozkovská, poutě za Panenkou Marií se konaly i v Nové Pace, na Táboře, v Hejnicích, v Trutnově, Malých Svatoňovicích, zkrátka konalo se poutí ve státě českém na více než 250 místech.

pokračování

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 25

VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV

Úvod

U vědomí toho, že uznání přirozené důstojnosti a nezcizitelných práv členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě, že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé zbaveni strachu a nouze, budou se těšiti svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu, že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá-li býti člověk donucen uchylovati se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaku, že je nutné podporovati rozvoj přátelských vztahů mezi národy, že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a že se rozhodl podporovati sociální pokrok a vytvořiti lepší životní podmínky ve větší svobodě, že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci za organizací Spojených národů všeobecné uznávání a zachovávání lidských práv a základních svobod a že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku.

VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ VYHLAŠUJE

tuto všeobecnou deklaraci lidských práv jakožto společný cíl pro všechny národy a všechny státy za tím účelem, aby se každý jednotlivec a každý orgán společnosti, maje tuto deklaraci stále na mysli, snažil vyučováním a výchovou rozšířit úctu k těmto právům a svobodám a zajistit postupnými opatřeními vnitrostátními a mezinárodními jejich všeobecné a účinné uznávání a zachovávání jak mezi lidem členských států samých, tak i mezi lidem území, jež jsou pod jejich pravomocí.

Článek 1.

Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovní co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednati v duchu bratrství.

Článek 2.

(1) Každý má všechna práva a všechny svobody stanovené touto deklarací, bez jakéhokoliv rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, ja-

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 26

zyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

(2) Žádný rozdíl nebude dále činěn z důvodů politického, právního nebo mezinárodního postavení země nebo území, k nimž určitá osoba přísluší, ať jde o zemi nebo území nezávislé, anebo pod poručenstvím, nesamosprávné nebo podrobené jakémukoli jinému omezení suverenity.

Článek 3.

Každý má právo na život, svobodu a ostatní bezpečnost.

Článek 4.

Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví: všechny formy otroctví a obchodu s otroky jsou zakázány.

Článek 5.

Nikdo nesmí býti mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Článek 6.

Každý má právo na to, aby všude byla uznávána jeho právní osobnost.

Článek 7.

Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakéhokoli rozlišování. Všichni mají právo na stejnou ochranu proti jakékoli diskriminaci, která porušuje tuto deklaraci, a proti každému podněcování k takové diskriminaci.

Článek 8.

Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, která jsou mu přiznána ústavou nebo zákonem.

Článek 9.

Nikdo nesmí být svévolně zatčen, držen ve vazbě nebo vyhoštěn do vyhnanství.

Článek 10.

Každý má úplně stejné právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje buď o jeho a povinnostech, nebo o jakémkoli trestním obvinění vzneseném proti němu.

pokračování

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 27

Před 200 lety se narodil a před 115 lety zemřel semilský rodák a politik

DR. FRANTIŠEK LADISLAV RIEGER

(* 10. 12. 1818 v Semilech, † 3. 3. 1903)
přední politik český a dlouholetý vůdce národa

Z jičínského gymnasia přešel na akademické gymnasium do Prahy, kde byl tehdy ředitelem Josef Jungmann, a kde vyrůstal mladý Rieger ve společnosti Erbenově, Máchově, Rubešově a V. V. Tomkově. Dokončiv studia právnická, uplatnil svoje politické schopnosti již za revolučního hnutí v roce 1848. V parlamentu vídeňské a kroměřížském pronesl řadu vynikajících řečí, v nichž hájil ústavní stanovisko. Když nastal v roce 1849 ostřejší směr, odebral se do Paříže, a po návratu do vlasti stal se zetěm Františka Palackého. V dorozumění s tchánem sepsal roku 1860 pamětní spis obsahující národnostní a politické požadavky české, jenž byl podán císaři Františku Josefovi, a jenž trval neochvějně na obnově státoprávního postavení zemí koruny české. Po dalších třicet let stojí Rieger v čele našeho politického boje, s ostatními českými poslanci opouští sněm vídeňský a později český, aby protestoval proti libovůli a protičeskému směru vídeňské vlády. Vedle politiky věnoval horlivou pozornost též ostatnímu veřejnému životu a zjednal si přední zásluhy o zřízení samostatného českého divadla. S Palackým a druhými vlastenci podnikl roku 1867 cestu do Moskvy – měl stále spojení s Petrohradem, Paříží a Bělehradem, chtěje Čechům v jejich boji s Vídní získati přátele za hranicemi. Působením Riegrovým usnesl se český sněm roku 1870, když celá Evropa se chvěla před vítězným Německem, na projevu sympatií pro „onen slavný a šlechetný národ francouzský, který světu prokázal tak vzácných služeb, tak vhodně prospěl věci civilisace a učinil více než každý jiný pro pokrok ideje lidskosti a svobody“. Roku 1871 zdálo se, že Vídeň chce konečně splniti spravedlivé požadavky české; vy-

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 28

jednávání vedl hlavně Rieger, než František Josef nedovedl dodržeti dané královské slovo. Nezdar nedovedl odstrašiti houževnatého Riegra – co se nestačilo dobýti na ráz, chtěl vymoci později po „drobtech“, až posléze roku 1891 po volební porážce své strany ustoupil z politického kolbiště.

Rieger byl skvělý řečník, jehož pověst sahala daleko za hranice. „Ohnivý temperament, dar krásného zvonového hlasu i vzletného a pádného slova, neochabující podnikavost, nebojácnost, vrozený smysl pro organisaci a čistá, nesobecká obětavost“ byly vlastnosti, které jej předurčovaly pro jeho vynikající místo. Nechť si učiní politikové za vzor tohoto vzácného poctivce a pracovníka.

Pro představu jeho myšlení vyjadřuje část závěti věnovaná národu, která by měla být pro všechny opravdu dobré Čechy evangeliem:

„Národu mému pak přeji z té duše, aby sebe sama nikdy neopouštěl v malomyslnosti, ani nezpychal v domýšlivosti; radím jemu, aby sice trval na svém právu jasně a nestranně poznaném, ale aby se nikdy nedal svésti vášní ku křivdění komu jinému: přeji mu, aby dbaje vždy jen rady mužů ve všem čestných a skutky vlasteneckými osvědčených, nedbal na slova zvučná a hesla jalová jeho samolibosti lichotících, jakéž pronášejí lidé často nezralí, mravnosti pochybné, anebo sobcové zisku, populárnosti a moci politické žádostiví; radím mu, aby důvěřoval vlastní síle – ovšem správně oceněné, aby nepřeceňoval svých sil a nepouštěl se do

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 29

podniků pošetilých, samo bytí jeho ohrožujících, jsa toho vždy pamětliv, že jen z poctivé práce duchovní i hmotné a i tu jen postupně sice, ale bezpečně založí si lepší budoucnost.

Přeji si dále, aby národ můj nikdy nespouštěl se snah ideálních, křesťanských, věčných to pravidel cti, práva a lidskosti; aby především nikdy se nespouštěl požadavků práva, aniž klonil se k násilí, byť by okamžité opuštění spravedlnosti slibovalo chvilkový úspěch. Jsa toho pamětliv, že obecná mezinárodní úcta před právem je nejpevnější ohradou národů, zvláště národů malých, jimž je zvlášť nebezpečno vyjíti z této hradby a vydati se na vratkou půdu moci čili práva silnějšího."

Z brožury „Naši velikáni" nákladem ČOS roku 1920, napsal Dr. Václav Jíva. Závěr z časopisu „Beseda", ročník V, číslo 1–2 z roku 1948

Poznámka: Před devadesáti lety 8. července 1928 ve 14. 30 v Semilech mu byl v parku odhalen bronzový pomník.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 30

Jilemnicko

KOLÉBKA LYŽAŘSTVÍ

Obrázková reportáž o prvních lyžích – prvních lyžařích a výrobcích lyží *Emil Flégl*

Neuběhlo ještě ani půl století od těch idylických dob, kdy zrodily se v Krkonoších první lyže a přece vývoj nového sportu razil si cestu v časovém rozpětí jedné generace tak mohutným tempem vpřed, že v posledních letech stala se Krakonošova říše světoznámým místem, naplněným radostmi „bílého umění".

NA HORÁCH V ZIMĚ V NEZNÁMÉ PANENSKÉ ZEMI.

Před padesáti lety odvážil se málokdo za prudkých vichřic a sněhových vánic do hor, nebo na hlavní hřeben. Samotní obyvatelé bud a horských chalup v severní části Jilemnicka s příchodem zimy zanevřeli na celý svět; na podzim nakoupili „forotu" – živobytí na celou zimu, obložili chalupy roštím, suchým listím a chvojím, okna vyložili mechem, aby teplo neutíkalo a čekali trpělivě, až přejde dlouhá, nekonečná zima. Ba i nebožtíky ukládali do sněhu a čekali s pohřbem, až přijde obleva, aby zesnulého uložili na idylický horský hřbitůvek. Byly tehdá zimy, že při vzpomínce na ně zacházelo za nehty i uprostřed léta. Tehdá vzniklo také pořekadlo, že „na horách je půl roku zima a půl roku zejma". Spojení mezi jednotlivými chalupami obstarávaly hluboké tunely, vydlabané v závějích a hromadách sněhu, spadlého se střech. Jen za jasných slunečních dnů a při umrzlém površku odvažovali se tkalci k odvodu díla dolů do Jilemnice nebo do Vrchlabí s dílem na zádech, chráněným v kůži z teletiny, nebo dřevaři klouzali v okovaných botách s neuvěřitelnou obratností na rohačkách s nákladem dříví, které sváželi s nasazením života z pasek a mýtin. Přesto však bylo i dosti těch, kteří byvše překvapení vánicí, zmrzli a zahynuli.

Dobrým a vyzkoušeným prostředkem od boudy k boudě, od myslivny ke krmelcům vysoké a zásypům pernaté zvěře byly na horách odedávna kropě nebo „raify" – pletivo z konopných provazců v oválném rámu, připevněná na botě. Chůze v nich však byla těžkopádná a pomalá. Užívali jich tehdá hajní a lesníci na lesních panstvích v Krkonoších – harrachovském, Czerninů, Schaffgotschů, Bergerů z Beergenthalu a jiných.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 31

ZÁZRAČNÁ PRKÉNKA OBJEVILA ZIMNÍ KRÁSU HOR.

Když se objevily na začátku posledního desetiletí 19. století v podhoří Krkonoš první lyže, způsobily neobyčejný rozruch, podiv, ale i výsměch. Zatím co první kolo a automobil našly vhodnou půdu u nadšených sportovců, bylo tomu u lyží v poměru obráceném. Lyže razily si cestu kupředu nejprve v praktickém životě, v kruzích lesníků a hajných harrachovského polesí a potom teprve vzbudily zájem u přátel sportu a zasněžených kopců.

Jak se první lyže zrodily, jak přiblížily člověku nespoutanou, divokou krásu zimních hor a převrátily naruby tichý a majestátný život v nepřístupných donedávna horách krkonošských, dovídáme se ze starých pamětí, záznamů a z úst několika současníků.

Muž, který stál u kolébky „bílého umění“, byl šlechtic, vřelý vlastenec tělem i duší, Jan hrabě z Harrachů, který v Krkonoších roku 1892 lyže zavedl. Jméno hraběte Jana bude vždy spojeno se zázračnými prkénky z pružného jasanu, kterým vděčí hory za svůj nebývalý rozkvět. O důvodech, které přiměly hraběte Harracha zavésti lyže v lesní službě na horách, zmiňuje se nejstarší český lyžař-sportovec J. Rössler-Ořovský v ročence Českého ski klubu Praha z roku 1927. „Při dvorní hostině v císařském vídeňském hradě v roce 1892 seděl vedle hraběte Jana Harracha tehdejší švédsko-norský vyslanec. (Švédsko a Norsko tvořilo tehdy jeden stát). Tomuto si hrabě stěžoval do obtíží, s jakými se začasto setkává zakládání zvěři při přikrmování při hlubokých sněžích krkonošských. Tu mu Švéd poradil, „aby byl opatřen krkonošský lesní personál lyžemi, o lyžích že dostoupí i do nejvyšších poloh po nejmohutnější vrstvě sněhu, kdežto kropě, sněžnice zvané, ty v sypkém sněhu nejsou nic platny a lesníka značně zapadajícího unaví.“

Jan hrabě z Harrachů, šlechtic, tělem i duší vřelý vlastenec, který stál u kolébky „bílého umění“.

O tom, jak první lyže došly na vrchní lesní úřad do Horní Branné, kolují dvě verse. Podle jedné přivezl hrabě Harrach lyže ze své cesty severskými zeměmi, byv informován o jejich praktickém významu v lesní službě a nav-

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 32

štíviv před tím roku 1892 světovou výstavu v Christianii v Norsku, kde spatřil mezi vystavenými sportovními potřebami také norvežské lyže, nazývané sněžnice, kusle, ski. Podle druhé verse dostal hrabě Harrach první lyže od svého přítele hraběte Frijse ze Švédska. Po návratu domů jednal hrabě Harrach o zdomácnění lyží s vrchním lesmistrem Ludvíkem Šmídem v Branné, lesním odborníkem, požívajícím neomezené důvěry starého pana hraběte. Výsledek porad přinesl kladné rozhodnutí, zavésti ski v lesní službě na velkostatku Jilemnice. Za tím účelem vyžádala si lesní správa ve Branné od firmy M. Gansterer z Thenebergů v dílně Triesting u Badenu v Dolních Rakousích jeden pár jasanových sněžnic a od bratří Thonetů z Vídně jeden pár bukových ski, dlouhých 2, 3 metrů, po 11 zlatých. O vánocích roku 1892 došly nové sněžnice do Branné a mladý Ing. Ferdinand Reich s lesním praktikantem Ludvíkem Šmídem odvážili se prvních dětských krůčků na neznámých dosud dřevech. Podle objednaných vzorů alpských, jež nezadaly v ničem norským, byl učiněn pokus vyráběti lyže ve Branné pod dohledem lesního ing. Reicha, kterému vrchní lesmistr L. Šmíd svěřil provedení úmyslu hraběte, zavésti ski v lesnické službě. První sněžnice pokusil se s úspěchem zhotoviti starý branský kolář František Soukup († 1911), zkušený řemeslník, který prošel za mladých let jako tovaryš celé Německo. U starého Soukupa tovaryšil jeho syn Bedřich, dosud žijící sedmdesátník, který se velmi živě pamatuje na počátky výroby ski. Byl daleko široko známý svými mistrovskými kousky jako venkovský kutil-všeuměl. V devadesátých letech sestrojil dřevěný velociped s velkým a malým kolem, na němž se odvážil až do Heřman-Seifů, kde budil obdiv i hrůzu vesničanů; v týchž letech sestrojil také dokonalou požární stříkačku pro děti panského účetního Rozhona. Dávno před světovou válkou vyráběl dnes již málo známé sáňky „vlčky“, konstruoval do lahví modely tkalcov-

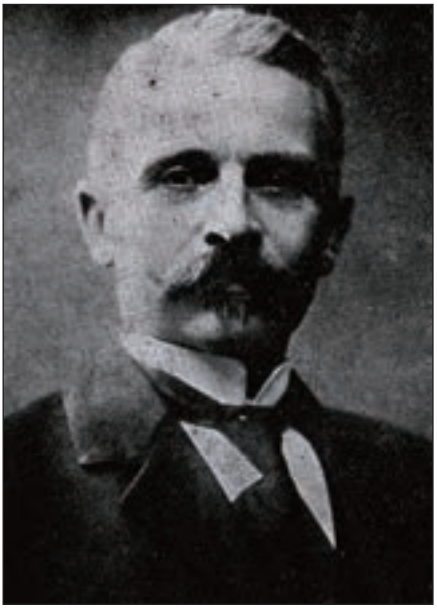

Ing. Ferdinand Reich, který jako lesní praktikant harrachovského panství odvážil se prvních dětských krůčků na neznámých dosud „pérkynkách“ a zasloužil se organizačně o jejich výrobu.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 33

ských stavů, motáky, Umučení Páně, celý trakař, točící se vozové kolo a jiné věci, pinsetou přes hrdlo lahve je sestavoval. Soukupové dělali pro harrachovský velkostatek a pivovar ve Branné všechnu kolářskou práci již od roku 1869 a měli proto všechny podmínky i pro to, aby se pokusili se zdarem o nový dopravní prostředek. Ing. Reich provedl dvojí nákres thenenbegských sněžnic z profilu i s vrchu a předal je mistru Soukupovi. Tento papírový nákres choval kolář Soukup po dlouhá léta ve skříni na půdě. Za první primitivní jasanová „pérkynka“ platila mu lesní správa jen 40 krejcarů za kus, později pak, když mistr Soukup výrobu vlastních lyží zdokonalil, zvýšila se odměna za jeden pár na 4 zlaté a dále až na 5 zlatých 60 krejcarů, což byla poloviční cena objednaných alpských vzorů. Lesní správa, jak dokládá šedivý mistr Bedřich Soukup, aby zlevnila výrobu sněžnic pro lesníky, dala pak poraziti několik jasanů, jež byly rozřezány na staré harrachovské pile v Bedřichově a fošny přivezeny do Branné Soukupovi ke zpracování. První lyže se většinou vyráběly ze syrového dřeva jasanového a smrkového, méně z bukového, poněvadž buk je křehký a bortí se. Vyříznuté ski z tohoto materiálu se ohýbaly za syrova, napnuly se do dřevěných šroubů a odvážely se na rohačkách ze Soukupovy dílny do Katzensteinovy sušírny na přízi, kde se nechaly důkladně vyschnout.

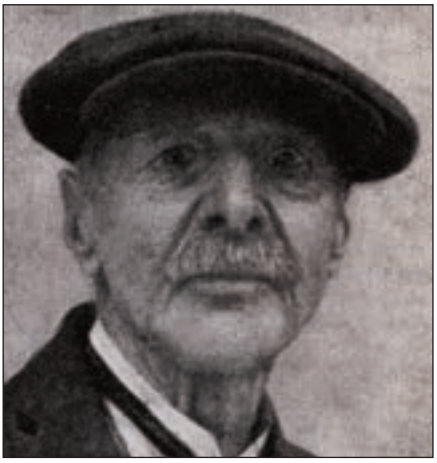

Branský sedmdesátník Bedřich Soukup, který se velmi živě pamatuje na počátky ski v Krkonoších. První sněžnice se pokusil se zdarem zhotoviti spolu s otcem Františkem Soukupem.

Na zhotovené sněžnice obstarával vázání Štěpán Šír, sedlář a později pošmistr ve Branné, bratr spisovatele a řídícího Josefa Šíra, rodáka brannského. První vázání z rákosu se dvěma řemeny přes špičku boty a nárt udrželo se poměrně dlouho, než ustoupilo vázání dokonalejšímu. Železné součástky k prvním lyžím dělal Karel Patočka, kovář, rodem z Vysokého a zámečník Beran. Bez vázání nebylo možné na lyžích jezditi, ani jich v lesní správě ve Branné zciziti a poněvadž první a původní vázání sněžnic vyrobil sedlář Šír, musel také nejlépe věděti, kdo mu prvý „pérkynka“ k dohotovení přinesl. Tím byl mistr Soukup. V souvislosti s první výrobou sněžnic nutno vzpomenouti rovněž dosud žijícího brannského mistra truhláře

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 34

Nováka, který zhotovil téže zimy, bez vědomí ing. Reicha, pro souseda Zuzánka sněžnice, okopírované v zámeckém dvoře. O této historii zmiňuje se podrobně spisovatel Josef Šír v jednom ze svých v rukopise zůstavených humoresek. V týchž rukopisech Šírových, odevzdaných jeho bratrem Štěpánem před smrtí roku 1905 panu Smrčkovi ve Branné, nachází se groteskní humoreska o prvním skijeringu v Krkonoších, čili jak asi spisovatel Šír poznamenal: „Mistr Mach, (dosud ještě žijící mistr krejčovský), kupuje vejražní kozu". V těchto dvou humoreskách, vtipně Šírem zpracovaných na základě skutečných událostí, je tak podrobně a důkladně popsána původní výroba sněžnic ve Branné, že Šír, informovaný svým bratrem Štěpánem, může líčiti jen pouhou skutečnost a historickou pravdu.

Vrchní lesní rada ing. Reich píše v dopise 11. října 1927 Českému ski klubu Praha: „Připomínám, že jsem byl vyzván Ski klubem, abych podal zprávu o zavedení ski v Krkonoších, jak psal pan předseda klubu Rössler-Ořovský, že německé spolky si připisovaly primát lyžaření v Krkonoších. Tehdy, rok si však nepamatuji, vypsal jsem celý postup lyžaření v Krkonoších a doložil i doklady počátků zavedení ski a bylo pak dokázáno, že první ski zavedeny byly v Krkonoších ve Branné, což bylo i německým sportovním časopisem, který mně pan Rössler-Ořovský poslal, uveřejněno a dokumentováno, že ski-sport v Krkonoších zavedli Češi."

Vrchní lesní úřad v Horní Branné chová dosud korespondenci, týkající se zavedení ski do Krkonoš, „Výkaz zhotovených sněžnic v roku 1892–3 a jich transferování", datovaný ve Branné 20. 6. 1893. Tento výkaz podepsaný lesním inženýrem Reichem, obsahuje seznam 39 párů sněžnic, vyrobených kolářem Sokupem a jejich rozdělení v jilemnickém panství. Vrchní lesní úřad měl k dispozici dva páry, lesní úřad ve Branné 10 párů, lesní úřad v Roketnici 10 párů, lesní ůřad v Jilemnici 5 párů, lesní inženýr a figuranté 4 páry, zlámané a odepsané 3 páry a v zásobě 5 párů.

O tom, jak harrachovská lesní správa zavedením lyží vyšla vstříc svým hajným a lesníkům v jejich těžké službě v horách, ač z počátku se bránili a lpěli houževnatě na starých kropích, svědčí zpráva Josefa Smutného, lesního na Benecku, určená vrchnímu lesnímu úřadu ve Branné z 24. února 1894, v níž tento žádá o výměnu zlámaných sněžnic. Revírník Smutný píše: „…Sněžnice nyní nevyhnutelně potřebujeme, máme-li revírem službu konati, neboť broditi se sněhem není ani možné, neboť ho leží u nás hezká vrstva."

Počínaje rokem 1893 začaly se v pražských časopisech objevovati články o činnosti krkonošských lyžařů, povětšině Janem Bucharem psané, zvláště v Časopise českých turistů a Pražský Ilustrovaný Kurýr č. 130 ze 14. května přinesl fotografický snímek společnosti čtyř pánů a pěti dam na lyžích na výletě ze zámku ve Branné do Jilemnice s textovým doprovodem, že „sport

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 35

ten za poslední zimy došel valné obliby a velikého rozšíření“.

Nynější velkovýrobce lyží a sáněk, továrník Mečíř z Jilemnice, starý přítel branského koláře Soukupa, pamatuje se živě na první výrobu lyží ve Branné a potvrzuje souhlasně tehdejší primitivní způsob výroby. Sám ve své soukromé sbírce starých sportovních potřeb ukáže ochotně každému zájemci historický vývoj lyží od vázání s rákosem, až k nejmodernějším lyžím z hikory.

Kopie prvních lyží, která s jinými památnostmi na počátky lyžařství jest majetkem firmy Mečíř a spol. vyrábějících lyže.

Další pamětník počátků českého lyžařství v Krkonoších, jeden z posledních žijících mohykánů jilemnických lyžařů a první výrobce sportovních lyží, Václav Lorenc, 74letý, opuštěný stařec, vypovídá shodně o původní výrobě sněžnic ve Branné. V oficiálních kruzích lyžařských v Jilemnici i v rozhlase) udržovala se houževnatě verse o první výrobě krkonošských lyží na štěpanické pile. Tvrdí se, že pilský sekerník Vondrák († 6. 2. 1939 ve stáří 85 let), zhotovil první lyže ze dřeva bukového podle vzorů norských s vázáním zcela primitivním: silný řemen pro špičku, pata volná, později spjata rákosem. Zde je mezera a nejasnost, na kterou nutno upozorniti. Není vůbec prokázáno, přivezl-li hrabě Harrach ze svých cest po Norsku vzorné norvéžské lyže. Vzory thenenbergské a vídeňské, jež se záhadně ze Branné ztratily, o nichž se tvrdilo, že pocházejí z Norska, měly vázání řádné a dokonalé s rákosem. Zhotovil-li sekerník Vondrák z bednárny pily dolnoštěpanické první lyže podle domnělých vzorů norvéžských, neměl žádného důvodu, aby k praktickému použití ponechal patu volnou.

Na štěpanické pile dělaly se lyže později než ve Branné; vlastním důvodem byly tu šetrnost hraběcích úředníků, kterým se zdál výdělek mistra koláře Soukupa příliš velký a dali proto zkoušeti výrobu sněžnic Vondrákem na pile panské.

Vázání Širovo ze Branné bylo přesně dle vzorů alpských – stejných s norvéžskými – nikoliv s volnou patou, jak se tvrdí o pozdějších lyžích štěpanických. Hůl byla jediná, jednoduchá nebo dvojitá, jak ji užívali lesníci

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 36

a vojsko v Norsku. Branští současníci, sedlář Šír a truhlář Novák tvrdí, že vzorové lyže dostaly se buď do centrály harrachovské do Vídně nebo na správu harrachovských statků na Hrádek u Nechanic.

Snad leckohos napadne, proč došlo k tolika nejasnostem v časovém rozpětí poměrně tak krátkém. V naší reportáži neběží ani o prvenství toho neb onoho místa, ani o prestiž té či oné osoby, nýbrž jen o historickou skutečnost a pravdu. Měl jsem často příležitost pozorovati, jak se u nás historie doslova vyrábí – ne důkladným studiem a prací, nýbrž pouhým opisováním. Děje se tak většinou u jednotlivců příchozích z jiného kraje a někdy i v dobré snaze pomoci našim horám. U mnohých rozhodoval místní zájem nebo záměrný úmysl soustřediti počátky lyžařství v menší výchozí okruh do Krkonoš. Při tom je pozoruhodné, že mnozí z těch, co psali o počátcích českého lyžařství v Krkonoších, neměli ani tolik odvahy, aby se alespoň zmínkou dotkli původní výroby ski ve Branné. Vinu třeba hledati v nezájmu Horní Branné samotné. I vrchní lesní rada Ing. Ferdinand Reich, jehož bezesporné zásluhy o české lyžařství a turistiku nebyly dodnes oceněny, pro svou příkladnou skromnost a taktnost stál vždy stranou a nedal ani slůvkem najevo, jak zkreslená skutečnost dotýká se jeho vlastní osoby.

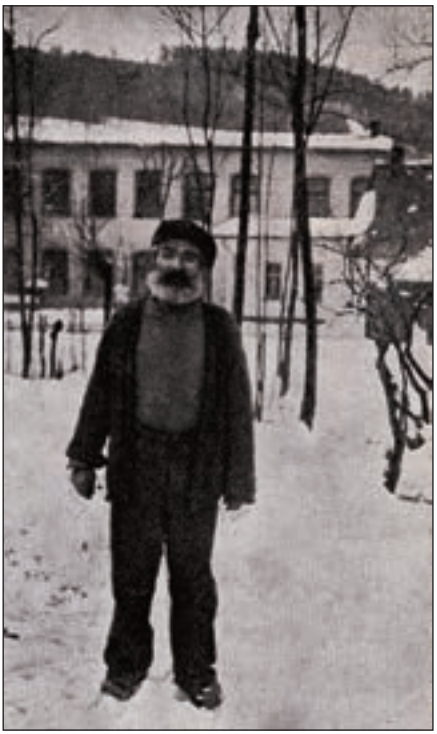

Štěpanický sekerník Vondrák, jeden z prvních výrobců lyží pro panský lesní personál.

Vraťme se však k výrobě lyží. Dosavadní výrobci Soukup a Vondrák zhotovovali ski jen pro harrachovský lesní personál. Téměř současně s výrobou prvních lyží rostl v okresním městě Jilemnici zájem o nový dopravní prostředek, kterým bylo možno pěstovati turistiku i v zimě. – Jak se dostraly sportovní lyže do Jilemnice, vypráví zmíněný již jilemnický truhlář Lorenc: „Počátkem roku 1893 po svatbě zřídil jsem si sklad nábytku a zajel do Prahy k firmě bratři Thonetové, abych sklad doplnil drobnostmi z ohýbaného nábytku. Při té příležitosti ukázal mně vedoucí závodu neznámá

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 37

dosud dlouhá prkénka, zvaná ski s doporučením, že v horách dala by se s úspěchem použíti při vysokém sněhu a neschůdných cestách. Rozhodl jsem se a zakoupil 5 párů sněžnic na zkoušku do mého skladu v místech dnešního velkoobchodníka J. Noska v Dolení ulici. První zájemce, který se o nové lyže přihlásil, byl Hynek Bedrník, budoucí mezinárodní závodník, který prvý zahájil onu skvělou řadu lyžařských mistrů, vyrostších v příštích letech v Krkonoších. Dalším zájemcem byl Rudolf Kazda a František Mládek, rovněž známý přeborník, pak Oldřich Hrubý a poslední pár si ponechal sám mladý tehdy Lorenc. Při neobyčejném zájmu o nový sportovní prostředek nezbývalo, než objednati sněžnice další. Podnikavý Lorenc zakoupil nových 70 párů ski, jež záhy byly rozprodány, a jediným východiskem bylo začíti výrobu vlastních sněžnic. Jmenovaných pět jilemnických občanů spolu s nezapomenutelným Janem Bucharem ze Štěpanic, prvním pražským lyžařem Roslerem-Ořovským a malířem Františkem Hronem z Benecka dali pak základ k dnešnímu sportovnímu lyžařství, českému Skiklubu Praha a Českému Krkonošskému spolku „Ski“ v Jilemnici. Příštího roku 1894 vyráběl již Lorenc lyže samostatně, zařídil velikou dílnu a vypracoval se na největšího výrobce až do roku 1910. 30 zlatých a stříbrných medajlí z různých výstav průmyslových, hospodářských a sportovních z celého bývalého Rakouska i z ciziny (v Petrhradě dostal zlatou medajli), ukázali prvního výrobce sportovních lyží ve světle nejlepším. Bohužel jedna z největších objednávek, dva vagony lyží pro Rusko a Turecko byla zrušena nedostatkem úvěru a malosti poměrů, s nimiž Lorenc těžce zápasil.

Růst, organisace a dějiny sportovního lyžařství jsou již dostatečně známy z různých zpráv k jednotlivým závodům. Chtěl jsem uveřejněním některých neznámých dat a dokumentů – pokud jsou ještě dnes přístupné – osvětliti temné a nejasné počátky českého lyžařství v Krkonoších. Do jaké míry se má dobrá snaha zdařila, to nechť posoudí veřejnost. Lyžařství, které se stalo naším národním sportem, jistě plně zasluhuje, aby jeho nejranější počátky byly pravdivě vylíčeny bez ohledu na místa a osoby. Dnes jsou lyže na horách a v podhoří Krkonoš dopravním a sportovním prostředkem, bez něhož nelze si odmysliti charakter kraje a používají jich vedle sportovců-lyžařů nejen hajní, nýbrž i školní děti k docházce do školy a prostí horáci na cestu do práce.

V dnešním mohutném tempu rozvoje českého lyžařství, při blížící se padesátce bílého umění, vzpomeňme s úctou jeho známých i neznámých zakladatelů!

Článek z časopisu BESEDA, obrázkový čtrnáctideník, ročník 1939, číslo 2, 3, 4.

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 38

Charitní TAXI

POTŘEBUJETE ODVÉST K LÉKAŘI, NA NÁKUP ČI NA ÚŘAD?

Patříte do naší cílové skupiny obyvatel?
(senioři, matky s dětmi, osoby se zdravotním postižením apod.)

VYUŽIJTE SLUŽEB CHARITNÍHO TAXI S DOTOVANOU CENOU JÍZDNÉHO

Doprava bude poskytována po Jilemnici a z vaší obce do Jilemnice.

Aktuální cena jizdného:
po městě Jilemnice 20 Kč
+ 10 Kč každé 3 km navíc

PŘEPRAVU JE NUTNÉ OBJEDNAT DEN PŘEDEM NA TELEFONNÍM ČÍSLE 731 608 525
PROVOZNÍ DOBA JE OD PONDĚLÍ DO PÁTKU 7:00–14:00

destinace: nemocnice a poliklinika, městský úřad, lékaři na území města, nákup. střediska Norma a Tesco, hřbitov, SD Jilm, vlakové a autobusové nádraží, Městská knihovna atd.

Charita Česká republika

POSKYTOVATEL SLUŽBY
Oblastní charita Jilemnice
Roztocká 500, 514 01 Jilemnice

MĚSTO JILEMNICE

ČSOB POMÁHÁ REGIONŮM

POSELČ6-112018.qxp_Sestava 1 30.11.18 10:14 Stránka 39

Utajená krása kamenů

ZE SBÍRKY JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

Ametyst

naleziště:	CZ Třebíč – Kozákov
tvrdost:	7 (Mohse)
barva:	fialový – bílý, neprůsvitný, na rubu s dutinkou
velikost:	52 × 43 mm
použití:	ve šperkařství
zpracování:	řezání, broušení, leštění, JF
užití:	Nabízí oporu a pomoc ve stresu, přináší klid a rovnováhu v životě, povzbuzuje rozvoj představivosti, proměňuje myšlenky v činy, zajišťuje rovnováhu duševní, citové a tělesné pohody.

Achát – chalcedon

naleziště:	Brazilie
tvrdost:	6,5–7 (Mohse)
barva:	různobarevný, neprůhledný
velikost:	48 × 38 mm
stáří:	1–1,5 milionů let
použití:	ve šperkařství
zpracování:	řezání, broušení, leštění, JF
užití:	Je to krystal s výborným očistným účinkem, pomáhá léčit v těle vše špatné, včetně dosud nezhojených ran, posiluje ukládání minerálů v těle, zvyšuje tělesnou energii, uvádí do rovnováhy tělo, city, mysl i duši.

Klidné a šťastné Vánoce,
veselého Silvestra a úspěšný
rok 2019 čtenářům Posla
přeje obecní zastupitelstvo,
zaměstnanci obecního
úřadu a Střediska služeb s. r. o.

VÁNOČNÍ PŮLNOČNÍ AUTOBUS

Na den 24. 12. 2018 je zajištěn autobus na Půlnoční mši. Vyjíždí z Kundratic, bude přistaven v Dolních Štěpanicích u školy ve 23.00 hod. a staví na autobusových zastávkách:

Dolní Štěpanice – kampelička	*23.02*
Pod hradem	*23.04*
U lomu	*23.10*
Alfonska	*23.14*
Benecko – obecní úřad	*23.18*
Hančova Bouda	*23.21*
Hotel Kubát	*23.24*
Zlatá vyhlídka	*23.28*
Křížovky	*23.38*
Mrklov „hasičárna“	*23.45*
U Bubeníků	*23.48*
Horní Štěpanice – kostel	*23.55*

Mše svatá začíná ve 24.00 hod. Před mší i po ní můžete vyslechnout vánoční koledy na trubku a housle z věže kostela.

Přejeme příjemný zážitek a hezké prožití vánočních svátků.

Odvoz zpět po stejné trase.
Doprava zdarma.
Info na tel.: 602 429 978, řidič: 731 488 005
info@chatabarka.cz